

С.В. Сорокіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
О.І. Кушнір, магістрант (*ХДУХТ, Харків*)

ВИКОРИСТАННЯ В МИТНИХ ЛАБОРАТОРІЯХ МЕТОДУ ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ ПІД ЧАС ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ

Останнім часом спостерігається чітка тенденція ускладнення економічних процесів і явищ, що і призводить до неможливості вирішення ряду завдань та проведення їх аналізу без застосування сучасних економіко-математичних методів.

Для прийняття правильного управлінського рішення слід застосувати методи економіко-математичного дослідження операцій, моделювання та прогнозування в різноманітних сферах економіки. Не є винятком і процеси розрахунків з державним бюджетом та зовнішньоекономічна діяльність, проведення митної експертизи, здійснення ідентифікації товарів та визначення їх митної вартості.

У митній справі трапляються моменти, коли найважливіше значення має експертиза товарів, транспортних засобів і документів, яка дозволяє виявити необхідні для митного оформлення відомості. З метою виявлення фактів недостовірного декларування, забезпечення правильності нарахування і стягування митних платежів митним органом може бути призначено проведення експертизи, при якому посадова особа митниці проводить взяття проб або зразків товарів, які визначені при здійсненні митного контролю. Взяття проб або зразків товарів проводяться також для визначення їх приналежності до товарів, на які застосовуються заборони і обмеження, встановлені відповідно до законодавства України про державне регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

Таким чином експертизу, що проводиться експертами для вирішення завдань митної справи, можна назвати спеціальним науково-практичним дослідженням.

Зараз працівники митних установ змушені вирішувати складні завдання в умовах невизначеності, неточності й нечіткості інформації. Тому можна запропонувати при визначенні вартості товарів та їх ідентифікації застосувати метод експертних оцінок, який теоретично був сформульований Нобелівським лауреатом К. Ероу, а отримав практичну реалізацію в американському проєкті «Делі» та «Патерн». Даний метод передбачає використання апріорних оцінок показників, що надаються авторитетними спеціалістами-експертами, які працюють

у відповідних галузях проектування. Зрозуміло, що один спеціаліст не в змозі врахувати всі фактори та взаємозв'язки між ними, і оцінити вірогідність більшого числа варіантів. Тому необхідна участь групи ерудованих спеціалістів, які добре обізнані в цій галузі знань.

Правильне визначення місця товару в номенклатурній групі української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) при нарахуванні митних платежів відіграє дуже важливу роль. Якщо вартість визначено неправильно, то це негативно вплине на нарахування митних платежів (їх недобір чи надмірне нарахування).

Сьогодні за досить високого рівня криміналізації ЗЕД, при наявності різних способів приховування найменування, характеристик, призначення товарів з метою ухилення від сплати митних платежів, інспектор, який проводить митне оформлення, не має засобів експрес-контролю різних товарів і не володіє спеціальними знаннями для ідентифікації. Тут стає в нагоді діяльність митних лабораторій, їх існування обумовлене певними функціями, а саме: встановленню країни походження товару; проведення робіт, спрямованих на підвищення додаткових коштів до державного бюджету; встановленню технології виробництва товарів, джерел сировини для виробництва товарів, норм виходу продукції при переробці сировини і інших товарів; захист споживчого ринку України від ввезення недоброякісної чи небезпечної продукції; належність товару до предметів художнього, історичного і археологічного надбання України і зарубіжних країн, ін.

Ці завдання вирішуються у ході експертно-дослідницької діяльності митних лабораторій. Під час проведення експертизи товарів з метою визначення коду товару за групами УКТЗЕД та визначенні митної вартості товару і нарахуванні митних платежів експерти можуть застосовувати різноманітні методи дослідження.

Але, як свідчать проведенні нами дослідження, спираючись на методику проведення експертного опитування та обробку одержаної інформації, користуючись інформаційною моделлю обробки експертних оцінок в пакеті Excel, використання методу експертних оцінок дозволить збільшити обсяги надходжень митних платежів у держбюджет.

Звісно, що такі результати будуть не завжди. І слід урахувати ймовірність помилок та ймовірність ідентифікації товару за кодом УКТЗЕД, коли передбачається менша ставка нарахувань. Але все-таки, на нашу думку, дана методика може стати допоміжним матеріалом для працівників митних органів на етапі визначення коду товару за УКТЗЕД та митної вартості товарів за виникнення певних проблем та порушення правил митного оформлення.